

Občasník Základnej školy s materskou školou vo Svinej, okres Prešov.

Dobrovoľný príspevok: 15 Sk (0,5 €)

Privítanie Sviniarika na našej škole

Vo štvrtok 26. júna 2008 sa na škole uskutočnila milá slávnosť. Privítali sme nový školský časopis Sviniarik, ktorý uzrel „svetlo sveta“ tesne pred skončením školského roka 2007/2008. Náš časopis si našiel svoje miesto už na mnohých školách v našom regióne a je len dobré, že aj ZŠ Svinia bude mať ten svoj. Nulté číslo vyšlo vo formáte A4 na 12 stranách a o jeho vydanie sa zaslúžili najmä títo žiaci a učitelia: Mgr. Lucia Olejárová, Mgr. Martina Bortlová, Mgr. Peter Krajňák, Mgr. Lucia Gliganičová, Mgr. Martin Štieber, Mgr. Ľudmila Borzová, Mgr. Katarína Bernátová, Mgr. Katarína Goffová, žiaci: Gabriel Kočiš 8.A, Anna Olejárová 8.A, Jakub Halčák 7.A. Za podporu projektu vydávania vlastného časopisu, a čo

je najdôležitejšie, finančný príspevok, treba poďakovať riaditeľovi školy, Mgr. Richardovi Jurčišinovi.

Samotný akt privítania sa konal v už spomínaný deň 26. júna 2008 vo vestibule školy. Všetci žiaci a učitelia sa zhromaždili, aby búrlivým potleskom privítali čerstvo narodeného chlapčeka, ktorý dostal meno Sviniarik. Nový časopis, dieťa a produkt našej školy, slávnostne vstúpil cez hlavnú bránu školy zabalený v deke, nesený na rukách členov redakčnej rady. Po krátkych príhovoroch bol čerstvo vytlačený Sviniarik uvedený do života netradičným, a isto originálnym spôsobom. Všetci štyria členovia vedenia školy, riaditeľ Richard Jurčišin, spolu so svojimi

Pán riaditeľ spolu so svojimi zástupkyňami posypali Sviniarik práškom do pečiva.

Učiteľka Lucia Olejárová s čerstvo "narodeným" Sviniarikom.

Uč. Mária Čekanová si so záujmom prečítala nulté číslo Sviniarika.

Prvé číslo časopisu pripravili spoločne žiaci a učitelia školy.

zástupkyňami, Jankou Petrovičovou, Ingrid Osifovou a Martinou Bortlovou posypali časopis práškom do pečiva, ktorý má za úlohu vykvásiť časopis čo do kvality tlače, rozsahu strán a výšky nákladu. Úprimné slová a veselá atmosféra sprevádzala celý priebeh uvítania, po ktorom už nastúpila pre členov redakčnej rady z radov žiakov tvrdá práca s distribúciou občasníka medzi žiakov, učiteľov a občanov obcí v školskom obvode ZŠ Svinia. Podľa prvých ohlasov je zrejme, že premiéra nášho časopisu dopadla veľmi dobre a čitateľom sa nulté číslo zapáčilo. Verme, že aj to ktoré držíte práve v rukách Vás rovnako zaujme.

VIANOCE – pravda a klam

„Veľmi ťa prosím, anjel: Vezmi ma so sebou večer k jasličkám...“ Čert mal ruky zopnuté ako k modlitbe a prosebne pozeral na anjela. Anjel ho pochybujúc pozoroval a potom urobil prudký pohyb krídlami na znak nesúhlasu. „Ty si sa snáď zbláznil? Vziať teba, čerta, k nášmu Spasiteľovi? K jasličkám? Ako ti niečo t a k é m o h l o napadnúť?“

Anjel sa zdal byť veľmi pohoršený a i keď bol duchovná bytosť, tvár prezrádzala rozčúlenie. „Keď dnes je tá oslava narodenia Spasiteľa a my sme sa na náulciferstve učili, že Ježiš priniesol spásu všetkým. A tak som si myslel, že keď mám na vysvedčení samé päťky, za odmenu by som sa mohol aspoň oknom pozrieť.“

Anjel bol v rozpakoch. Zdalo sa mu, že čert svoju prosbu myslí úprimne. „Vieš, čo čert? Ja ti to teda dovoľím. Môžeš sa teda chvíľku pozerat' cez okno. Ale ak urobíš nejakú hanbu, tak si ma neprav.“ Čert začal jasat' a skákať na jednom kopyte. Večera sa nemohol dočkať. Aj anjel sa tešil, ale zároveň sa bál, aby čert niečo nevyvedol.

Keď všetky návštevy odišli, vyšiel z chlieva i anjel. Neďaleko pri

ohníku si čert opekala klobásu. „Anjel, to bola teda krása!“, povedal čert svojmu okridlenému priateľovi, ktorý si k nemu k ohňu prisadol. „Ja som stál pri tom okne, ako si mi povedal a predstav si, že Ježiš sa na mňa chvíľu pozeral. Bál som sa, že sa rozplače, ale on nie. Naopak. Dokonca sa mi zdalo, že na mňa zažmurkal. Ja viem priateľu anjel, že my čerti sme stratený prípad. Ale povedz mi – mám i ja, taký hriešnik šancu, aby ma Ježiš spasil?“

Anjel mlčal, mlčal dlho. Aked' sa n a d c h l i e v o m rozžiaril nápis: „Sláva Bohu na výsostiach.“, pokľakol. Prekvapený anjel pozoroval čerta, ako si pokľakol tiež. „Určite má ten rohatý nádej.“, prebleslo anjelovi hlavou. Úkonom čertovej poklony bol dojatý. V šere si ani nevšimol, že dôvodom čertovho pokľaknutia nebolo posvätné nadšenie, ale skutočnosť, že mu do ohňa spadla jeho klobása.

Milostiplné a požehnané vianočné sviatky Vám všetkým zo srdca želá

vdp. Štefan Ružbašan

Pán riaditeľ už môže byť prezidentom SR

Len pred nedávnom sa dožil životného jubilea riaditeľ našej školy Mgr. Richard Jurčišin. Že sa dožil štyridsiatky to vám nebudeme prezrádzať, ale povieme len toľko, že do stovky mu chýba ešte šesťdesiat rokov. Aj náš časopis sa pripája ku gratulantom a pánovi riaditeľovi želá v mene svojich čitateľov veľa šťastia, rodinnej pohody, veľa lásky a tvorivých síl pri vedení našej školy. Viac ako potešujúca je správa, že pán riaditeľ už môže kandidovať na post slovenského prezidenta. Dovŕšením okrúhlej štyridsiatky totiž splnil ústavnú hranicu vekového limitu pre voľbu hlavy štátu. Možno sa zapojí už do blížiacich sa prezidentských volieb. Každopádne pán riaditeľ, bez ohľadu na vaše rozhodnutie, všetko najlepšie!

-rr-

Krátky rozhovor s pánom riaditeľom

1. Ako ste sa cítili pred Vašou štyridsiatkou?

Životné obdobie pred 40 – tkou nielen u mňa, ale u mnohých ďalších, je naplnené snahou dosiahnuť vytýčené životné ciele ako sú rodina, zamestnanie, záujmy. Cítil som sa úžasne, pretože každý deň som mohol niečo zrealizovať, vytvoriť,

dosiahnuť a aj tie najmenšie veci v živote mi prinášali úžasnú radosť.

2. Ako sa cítite po 40 – tke?

Môj entuziazmus a eufória sa nestratili, pretože všetko to, čo som chcel a ako by som to chcel dosiahnuť, ešte stále nie je zavŕšené. Mám ešte svoje plány osobného i profesionálneho charakteru.

3. Aké ste dostali darčeky?

Čo som dostal? Neprezradím, ale naozaj som bol veľmi prekvapený, lebo to boli pozornosti od mojej rodiny, priateľov, kolegov, žiakov a známych. Patrí im moje ďakujem, lebo prijímať dary je krásne, ale ešte krajšie je ich niekomu dávať.

*Anna Olejárová 9. A,
Ján Polák 9. A*

Sviatky vykúpenia, pokoja a lásky - Vianoce

Vianoce 24. a 25. decembra slávia na celom svete už dve miliardy kresťanov. Pripomínajú si narodenie Ježiša Krista v Betleheme - po hebrejsky Dom chleba, meste asi osem kilometrov južne od Jeruzalema. Podľa kresťanského chápania to znamená vtelenie Boha, jeho vstup do dejín ľudí, ktorým daroval spásu. V meste Betleheme stojí od 4. storočia Bazilika Narodenia Pána, jedna z najvýraznejších chrámových stavieb Konštantína veľkého. Ako vieme, tak polemiky, kedy sa narodil Kristus, pretrvávajú dodnes a netýkali sa iba presného roku jeho narodenia, ale aj dňa a mesiaca. Historickým časom cirkev ustálila deň narodenia Ježiška na 25. december a možné je i to, že pri určovaní tohto dátumu vychádzala aj z pohanských zvykov zimného slnovratu, keďže uvedené je cítiť vo samotnom názvu "VIANOCE." Slávenie 25. decembra ako narodenie Ježiša je doložené po prvý raz z roku 336 v Ríme.

Spočiatku narodenie Pána nemalo svoj osobitný sviatok a pripomínalo sa na Východe spolu s inými "zjaveniami Pána" 6. januára. Na Západe sa v polovici 4. storočia začala objavovať osobitná spomienka Božieho narodenia 25. decembra. Podľa jednej hypotézy sa tento termín vypočítal od 25. marca, keď sa všeobecne slávil sviatok Zvestovania Pána, keď archanjel Gabriel zvestoval Márii, že bude Kristovou matkou. Ďalšia hypotéza hovorí o novej kresťanskej interpretácii rímskeho pohanského sviatku narodenia Slnka (Natalis Solis invicti). Rímski kresťania ho začali sláviť ako vlastný sviatok Narodenia Krista - ako Slnka na základe biblických citátov. Tento dátum bol všeobecne prijatý a rýchlo sa ujal. Na základe odlišných tradícií slávia kresťania rôznych cirkví Vianoce v rozdielnych termínoch. Katolíci, protestanti a časť pravoslávia slávia Vianoce 25. decembra podľa gregoriánskeho kalendára. Iná časť pravoslávnych

veriacich, vrátane pravoslávnych na Slovensku, oslavuje vianočné sviatky podľa juliánskeho kalendára 6. a 7. januára. Juliánskym kalendárom sa riadi napríklad pravoslávna cirkev v Jeruzaleme, Česku, na Slovensku, Poľsku, Rusku, na Ukrajine, Srbsku, v Gruzínsku ako i niektoré staré východné cirkvi. Pravoslávne cirkvi Carihradu, Alexandrie, Rumunska, Bulharska, Grécka a sýrsko-pravoslávna cirkev používajú gregoriánsky kalendár

Vianočný Betlehem

Pôvodcom betlehemskej tradície je sv. František z Assisi, ktorý v roku 1223 postavil v Greccio PRVÝ BETLEHEM. K nádhere vianočnej atmosféry patrí stavenie betlehemov s jasličkami, postavami Svätej rodiny, troch mudrcov, pastierov, anjelov a zvieratiek v maštali. Jedná sa o vyobrazenie scény narodenia Ježiška v jasličkách na slame. Za zvyk pripraviť si betlehem - živý, vďačíme Františkovi z Assisi,

ktorý v roku 1223 spolu s priateľmi premenil jaskyňu na kaplnku a zinscenoval živý betlehem aj s oslíkmi. O polnoci František slúžil sv. omšu a odtiaľto sa zvyk pripraviť betlehem dostal do kostolov a kláštorov. Až koncom 18. stor. sa betlehemy dostali do širšej verejnosti už či v živej, drevenej a papierovej podobe. Keď sa však zaužíval zvyk pripraviť si doma vianočný stromček, upadal zvyk postaviť si živý domáci betlehem.

Pieseň Tichá noc, svätá noc = čaro Vianoc už takmer dve storočia.

História piesne Tichá noc, svätá noc... začala svoju púť v Rakúsku na Vianoce v roku 1818 a bola preložená do viac ako 73 jazykov sveta. Keď rakúske mestečko Oberndorf žilo naplno pripravami

na vianočné sviatky v decembri roku 1818, miestny učiteľ a organista oberndorfského kostola sv. Mikuláša Franz Gruber sa rozhodol skontrolovať organ a... stalo sa... V organe to zlovestne zaškrípalo, zahrkotalo a hotovo! Hľadáním chyby zistil, že vinníkom tejto prekérnej situácie nie je nikto iný, ako celá kostolná kolónia myší, ktorá si urobila slávnostnú predvianočnú večeru z mechov organu. Čo sa dialo v mozgu učiteľa nevedno, no výsledkom bola prosba o pomoc práve známeho milovníka hudby, kaplána Mohra. Zložil básen, teda text piesne, ktorý začínal: "Stille Nacht, heilige Nacht..." a s radosťou i vďačne ju priniesol už ako vianočný darček svojmu učiteľovi Franzovi Xaverovi Gruberovi. Gruber hlboko dojatý jej nádherným posolstvom pokoja a lásky, si sadol a za necelú hodinku skomponoval na slová básne kaplána Jozefa Mohra nesmrteľnú melódiu...

Obaja autori sa vo svätú noc roku 1818 vydali na cestu z Arnsdorfu (kde bol Gruber učiteľom) do Oberndorfu v salzburgskom okrese (v Salzburgu účinkoval známy skladateľ Mozart), tam v kostole svätého Michala mal kaplán Josef Mohr slúžiť polnočnú svätú omšu. Keďže organ vypovedal svoju službu pri posledných ročkoch, učiteľ vzal so sebou gitaru, aby po svätej omši vianočnú pieseň nacvičil s veriacimi. Po svätej omši bas spieval Gruber, tenor Mohr, na konci každej slohy sa pripojil

detský zbor a ľud. Táto novátorská produkcia neznámej koledy vyvolala u miestneho konzervatívneho publika takmer škandál, ale veriaci odchádzali domov hlboko nadšení - netušiac, že ich nová vianočná pieseň Stille Nacht, heilige Nacht sa začne rýchlo šíriť a stane takou svetoznámu a obľúbenou. Práve pokazený organ (vlastne pôvodne pestrý jedálniček kostolných myší) dopomohol k tomu, že sa pieseň začala rýchlo šíriť aj do ďalších miest a končín sveta. Totiž organársky majster z Zillertalu, ktorého zavolali, aby opravil pokazený organ, tu počul spievať novú pieseň, naučil sa ju a priniesol ju do svojej dedinky. V dedine bol obuvník, ktorý mal hudobný sluch. Pieseň sa rýchlo naučil a potom, keď predával po trhoch svoje obuvnícke výrobky, aby prilákal zákazníkov, začal najprv spievať spomenutú pieseň. Keď sa ľudia zhromaždili okolo neho, potom začal ponúkať a predávať svoj tovar. Tento spôsob si osvojili aj iní predavači, a tak pieseň prenikala ďalej a ďalej. O nejaký čas si prerazila cestu aj za hranice rodného Rakúska, v tlačí sa objavila vianočná pieseň až v roku 1840. V uvedenom roku 1840 ju "dali do obehu" v Dráždňanoch, o ďalších tridsať rokov v Amerike a Angličania ju importovali do svojej indickej kolónie. A o nedlho jej prisúdili titul najkrajšia pieseň sveta a plným právom, veď je neprekonateľnou nositeľkou tajomnej hĺbky a sily zrodu...

-inter-

Hudobná škola

Začiatkom školského roka 2008 sa na našej škole začala výučba na hudobných nástrojoch. Na základe iniciatívy vedenia školy sa výučby ujala Súkromná základná umelecká škola DAMA z Prešova, ktorej riaditeľom je pán Marián Burg. Vyučuje sa v týchto 4 odboroch: klavír, gitara, husle, flauta. Hru na tieto hudobné nástroje vyučuje pán učiteľ Martin Zalka, ktorý vedie aj hudobnú teóriu. Navštevuje ju 18 žiakov. Výuka prebieha v priestoroch školy.

Taktiež tá istá škola súkromná umelecká škola vedie tanečný odbor, ktorý vyučuje pani učiteľka Hana Gojzdová. Chodí tam približne 34 žiakov. Tréningy prebiehajú v Dome kultúry vo Svinej. Všetkých žiakov i rodičov,

Učiteľ hudobnej výchovy Martin Zalka.

ktorí majú záujem navštevovať hudobný, alebo tanečný odbor na našej škole už teraz informujeme, že svoje deti budú môcť prihlásiť do ponúkaných odborov aj v budúcom školskom roku.

Jakub Halčák 8.A

Na hodine hudobnej výchovy...

Rozhovor s bývalou zástupkyňou školy Mgr. Helenou Rohaľovou

Mgr. Helenu Rohaľovú (na obr.) netreba vo Svinej zvlášť predstavovať. Od roku 1971 učila na tunajšej základnej škole a za to obdobie jej rukami prešlo niekoľko stoviek žiakov z našej obce i blízkeho okolia. Definitívne sa so školou rozlúčila koncom minulého školského roka. Pri tejto príležitosti sme ju požiadali o

krátky rozhovor.

Pani učiteľka - budem Vás takto osloviť keď dovolíte, aj keď si užívate prvé mesiace zaslúženého odpočinku - aké to je ráno nemusieť vstať a celé dopoludnie môcť byť doma so svojimi koníčkami?

Je to dobrý a zásluhný pocit – po 39. rokoch „učiteľovania“.

Ale schválne, keď v škole vo Svinej o 7.35 začína vyučovanie a zvoní školský zvonec, nezpracuje u Vás podvedomie a neutekáte smerom do triedy?

Ráno nemávam ten pocit, že musím utekať do triedy. Všetkých žiakov, ktorých som učila, som obrazne povedané vyprevadila zo školy do sveta, takže nemám pocit nedokončenej práce..., ale často v myšlienkach som v škole.

Prezradte prosím našim čitateľom aspoň časť z Vášho „curriculum vitae.“

Pochádzam z Malého Šariša, kde aj bývam. Som vydatá, mám 3 deti a zatiaľ dvoch vnukov (18 a 13 rokov) a teším sa na ďalších. Obe dcéry sú učiteľky. Syn ide v šľapajach otca, je elektrotechnický inžinier.

Kto, alebo čo rozhodlo, že ste sa dostali na ZŠ v obci Svinia?

Na Základnú školu, (vtedy ZDŠ-ku), vo Svinej som prišla v roku 1971. Bolo mi ponúknuté miesto učiteľky matematiky. Rozhodla blízkosť od môjho bydliska.

Aké boli Vaše začiatky za katedrou a úprimne, neuvažovali ste počas svojej profesionálnej kariéry nad zmenou povolania alebo aspoň pôsobenia?

Po skončení pedagogickej fakulty UPJŠ v Prešove som prvé dva roky učila na Základnej škole v Sabinove. Bola to veľká škola, ktorá na druhom stupni mala v každom ročníku minimálne po štyri triedy a v každej triede 30-36 žiakov. Bolo to náročné, no nikdy som neuvažovala o zmene povolania a po príchode do Svinej ani o zmene pôsobiska.

Čo vo Vašom živote znamenala a znamená matematika?

Matematika je predmet, ktorý som mala a mám rada, preto som sa rozhodla ho študovať a potom aj „celý život“ učiť.

Naša škola prešla za roky Vášho pôsobenia zmenami. Boli to pozitívne zmeny?

Pri mojom príchode stál na mieste „novej“ školskej budovy drevený barak, kde som začínala svoje

Ako prejav vďaka za vykonanú prácu, odovzdal kyticu kvetov usmievajúcej sa Helene Rohal'ovej, riaditeľ školy Richard Jurčičin. (26.6.2008)

pôsobenie. Najväčšia zmena je, že vzrástol počet žiakov, vzrástol počet tried, zväčšil sa počet pedagógov, vznikli samostatné triedy pre žiakov s mentálnym postihnutím, nulté ročníky ..., netrúfam si povedať, či je to pozitívne alebo nie.

Vašimi rukami prešlo niekoľko desiatok, ba smelo môžeme povedať stoviek žiakov. Akí boli títo žiaci a na ktorú „partiu“ si najradšej spomínate?

Nemám špeciálnu triedu, na ktorú si najradšej spomínam. Snáď na jedinú triedu, ktorej som bola triednou učiteľkou v rokoch 1972-75. Pre mňa boli najobľúbenejšími tí, ktorých som práve učila a keď „odišli“, prišli ďalší, ktorí sa stali zase obľúbenými a tak dookola ...

Rovnako tak ste mali možnosť spolupracovať s mnohými pedagógmi...

Od februára roku 1975 som začala pôsobiť vo funkcii zástupkyne riaditeľa školy. (Naivne som si

vtedy myslela že iba do konca školského roka.) Riaditeľom školy bol pán Michal Slavoš, ktorý ma zaučal do tajov riadiacej práce. A to, že ma dobre viedol svedčí aj fakt, že až do môjho odchodu do dôchodku, teda 26 rokov, som túto funkciu vykonávala. Pôsobila som so štyrmi riaditeľmi – každý odišiel, pravdepodobne za lepším, no ja som zostávala. Za celý ten čas som mala veľa dobrých kolegov, žiaľ, mnohí už nie sú medzi nami.

Vo Svinej ste dlhý čas pôsobili ako zástupkyňa riaditeľa. Ako ste zvládali túto riadiacu funkciu. Nemali ste ambíciu stať sa riaditeľkou školy?

Nie. Nikdy som nemala ambíciu stať sa riaditeľkou školy. Mne bolo vždy najlepšie v triede pri žiakoch, to ostatné som sa snažila robiť poctivo, čestne, presne a načas. Nebolo a ani teraz nie je jednoduché riadiť chod školy.

V súčasnosti je obec Svinia, tomu sa neubránime, vnímaná cez optiku cigánskeho problému.

Akú ste mali skúsenosť s Cigánmi vy? Aký je recept na zmenu postoja Cigánov k vyučovaciemu procesu?

Keď som prišla do Svinej, nepamätám si presne koľko bolo na škole Rómov, no rozhodne ich bolo oveľa menej a všetci boli rozptýlení v „riadnych“ triedach po 5-6 žiakov. Nebolo to zlé, čosi pochytili od svojich spolužiakov. Postupne, ako sa ich počet zväčšoval, na základe psychologických vyšetrení, sa začali v školskom roku 1983/84 zriaďovať špeciálne triedy. Moja skúsenosť? Naivne som si myslela, že ak im učiteľ ukáže, že ich má rád, že mu na nich záleží, že počas vyučovacej hodiny strieda rôzne metódy a formy práce ... že mu to spätne oplatia, že budú rešpektovať jeho pokyny a budú sa „chcieť učiť.“ No na väčšinu to neplatí, naozaj k nim treba špeciálneho pedagóga ... a svätú trpezlivosť. Obdivujem každého kto s nimi rád pracuje, vrátane učiteľov, a aj sa mu darí.

Aký máte pohľad na slovenské školstvo. Je podľa Vás nutné robiť jeho reformu?

Pravdu povediac, už sa v tom nevyznám. Na každom rohu mesta je nejaká stredná, alebo vysoká škola, nič nie je koordinované, každý môže študovať čo chce. Ale po skončení je to tvoj problém, ak nenájdeš uplatnenie ...

Teraz obrátime list. Prezradte nám, čo pre váš život znamená fenomén ako je rodina, domov, láska, peniaze. Čo vlastne bolo a je podstatou vášho snaženia?

Dobré vzťahy v rodine sú pre mňa vzácnejšie ako všetko bohatstvo sveta. Peniaze, áno sú dôležité, ale určite nie najdôležitejšie.

Dôchodcovia z najvyspelejších krajín využívajú voľný čas na cestovanie. Využijete aj vy tento voľný čas na cestovanie, alebo dáte skôr prednosť domu a záhradke?

Naozaj si myslíte, že dôchodca má čas? Ak chcete, vždy si nájdete prácu, najmä ak máte dom, záhradu. Vo voľnom čase rada čítam, riešim sudoku, najnovšie som sa dala na vyšívanie obrazov. Tiež spievam v súbore Malošarišanka, kde je môj manžel umeleckým vedúcim (vyberá pesničky, zostavuje program a hrá na harmonike). So súborom chodíme na rôzne festivaly, súťaže, prehliadky. Napríklad v septembri sme reprezentovali Prešovský samosprávny kraj v Piešťanoch na celoslovenskej prehliadke speváckych súborov. Je toho dosť. A cestovanie? Áno aj. Dcéru máme vydatú v Taliansku, na ostrove Sardínia, takže budeme aj cestovať.

Do stého výročia vášho narodenia ostáva ešte niekoľko desiatok rokov. Ak by prišla ponuka učiť, možno na niektoré zo súkromných škôl, využijete ju?

Nie, učiť už nechcem.

Záverom, čo odkázate našim žiakom (možno ich rodičom ktorých ste učili), učiteľom a celej Základnej škole s materskou školou vo Svinej?

Necítim sa povolaná na nejaké „múdre odkazy“, ale keďže sme pred Vianocami, chcela by som Vám všetkým zaželať požehnané sviatky. Nech šťastie, spokojnosť a pohoda vianočných dní Vás všetkých sprevádzajú v dobrom zdraví aj v roku 2009.

Za rozhovor ďakuje uč. Peter Krajčák

Rozlúčkové posedenie, zľava: uč. L. Borzová, uč. M. Bašistová a H. Rohal'ová.

Na požiadanie pani uč. K. Krafcikovej (vpravo) sa urobila táto pamätná fotografia.

Naša škola v školskom roku 2008/2009

Základná škola Svínia, ktorá je právnym subjektom, sa od 1. júla 2008 integrovala do jedného právneho subjektu spolu s materskou školou pod názvom Základná škola s materskou školou Svínia, ktorého zriaďovateľom je Obecný úrad Svínia.

Školský rok 2008/2009 je začiatkom zmien v celej sústave vzdelávacích inštitúcií. Obsahová prestavba v primárnom vzdelávaní začína v 1. ročníku ISCED 1 a v nižšom sekundárnom vzdelávaní v 5. ročníku ISCED 2. Žiaci, ktorí navštevujú v školskom roku 2008/2009 2. - 4. ročník ZŠ a 6. - 9. ročník sa do ukončenia 4. ročníka a do ukončenia 9. ročníka základnej školy vzdelávajú podľa učebných plánov a učebných osnov podľa doterajšej platnej legislatívy.

Obecný úrad vytvoril spoločný školský obvod s obcami: Lažany, Kojatice, Kojatická Dolina, Šarišské Lužianky, Svínia.

V školskom roku 2008/2009 má škola 462 žiakov, ktorí sa učia v 34 triedach a v materskej škole.

I. stupeň: 18 tried

- nulté ročníky 2 (A, B)
- triedy s oddeleniami 3 (1.A-3.A) (2.A-4.A) (2.-4.B)
- štandardná trieda 1 (1.B)
- špeciálne triedy 12

Počet žiakov v základnej škole na I. stupni :

77 žiakov, z toho 50 rómskych žiakov

Počet žiakov v špeciálnych triedach na I. stupni : 117 rómskych žiakov

II. stupeň: 16 tried

Naši prváci.

Školský rok 2008/09 otvoril riaditeľ školy R. Jurčišin spolu so starostkou obce A. Uličnou.

- 5 štandardných tried
- 11 špeciálnych tried

Počet žiakov v základnej škole na II. stupni :

91 žiakov, z toho 4 rómski žiaci

Počet žiakov v špeciálnych triedach na II. stupni : 106 rómskych žiakov

Celkový počet žiakov ZŠ 391 z toho 277 rómskych žiakov.

V školskom roku 2008/2009 z 34 tried je 23 špeciálnych tried (nárast o 3 triedy oproti šk.roku 2007/2008)

Školské zariadenia: 2 oddelenia ŠKD

Školské účelové zariadenie:

Školská jedáleň (pracuje v stiesnených priestoroch, kapacitne nestačí)

Počty žiakov v školskom roku 2008/2009:

Celkový počet žiakov v ZŠ: 396 (nárast o 18 žiakov oproti šk.r.2007/2008)

Z toho: rómskych žiakov 281

Počet žiakov ZŠ 170

Z toho: rómskych žiakov 55

Počet žiakov ŠT 226

Z toho rómskych žiakov 226

Celkový počet žiakov v MŠ 66

Z toho rómskych žiakov 32

V škole pracuje 48 pedagogických zamestnancov, 3 asistentky učiteľa, 2 fárari a 11 nepedagogických zamestnancov. Spolu škola zamestnáva 64 zamestnancov.

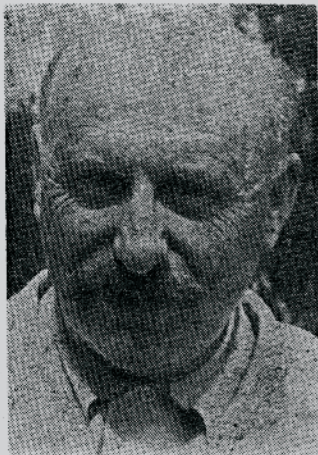
spracovali: M. Bortlová, I. Osifová

2.9.2008 - Slávnostné otvorenie školského roka 2008/2009

Naš pán doktor

Na rázcestí pri obci Svinia zastal autobus. Vystupuje z neho starší, počerný chlap. Poobzerá sa a potom odchádza do obce.

— Do lekára idem... Dýchať mi nedá... A doktora máme dobrého. Porozpráva sa s človekom, poradí, liek dá, ani do mesta nemusíš utekať... Kedysi, to sme lekára tak blízko nemali. Museli sme až do Prešova ísť, keď bolo zle. A to či už do voza zapriahnuť, kopy perín naložiť a chorého odviezť. Neraz sa stalo, že než sme tých 12 kilometrov došli, bol chorý na druhom svete. A dnes aj sanitka príde, i le-

kár zaskočí. Darmo, lepšie je to teraz...

Náš pacient sa volá Tirdil a pochádza z Chminian.

A pravdu hovoril o obvodnom lekárovi dr. Ladislavovi Šomogyim v Svinej. Človek i lekár, aký má byť. Skromný, neúnavný, obetavý, lekár, ktorý neráta dni na hodiny a ktorému i noc je dňom, ak treba, aby bola.

Sedíme zoči-voči v útulnej ordinácii a hovoríme spolu.

— Najviac sa teším, — hovorí dr. Šomogyi, — že nám veľmi rapidne klesla dojčenská úmrtnosť v obvode. V Amerike majú úmrtnosť 25%, v mojom obvode za I. polrok 1959 je iba 10%.

— Aký je vlastne ten váš obvod? — dozvedám sa.

— Je dosť veľký: dvanásť obcí: Svinia, Župčany, Chminianska Nová Ves, Chmiňany, Kojatice, Lažany, Lužianky, Ondrášovce, Krížovany, Chmin. Jakubovany, Hrabkov a osada Bunde. Okolo 6000 obyvateľov.

— Stačíte? — pýtame sa ďalej.

— Musíme. Sme dvaja. Ja a zdravotná sestra s. Onderčová... Ale máme dobrých pomocníkov. V každej obci obvodu dobre pracujúca odbočka Čs. Červeného kríža a okrem toho aj obvodový výbor ČsČK

v Svinej. Cez žatvu, napríklad, v každej obci funguje pohotovostná zdravotná služba, ktorú koordinuje obvodový výbor ČK.

— A preventívna ochrana?

Dr. Šomogyi sa usmieva. Potom rozpráva, že tohto roku previedli v obvode už 15 000 očkovacích výkonov proti rozličným nákazlivým chorobám, že od roku 1955 úplne vymizol záškrt, že epidémie sú na ústupe. Vlni sa v obvode narodilo 200 detí a umrelo iba 35... Teda i populácia má stúpajúcu tendenciu.

V ordinácii sedíme a odrazu počujeme v čakárni ruch.

— Doma je náš pán doktor?

— pýta sa ktosi.

Hej, doma... a čože? ...

odpovedá iný...

Klopanie na dvere.

Potom vchádza žena a vedie za ruku vari 10-ročného šuhaja... Ruku si strčil tam, kde nemal... Krváca...

V tej chvíli doktor Šomogyi prestáva byť hosťiteľom... Berie všelijaké pinzety, obvazy, súdružika Onderčová mu pomáha..., a nám nezbyva, než nechať tých dvoch, čo sa starajú o zdravie ľudí v svinianskom obvode, ich práci...

Odhádzame a počúvame hlasy čakajúcich pacientov:

— Cože, náš doktor, keby všetci boli takí...

A veru, keby všetci...!

Dlhoročný lekár obce Svinia MUDr. L. Šomogyi

Dobry lekár bol v minulosti veľmi potrebný. Spolu s kňazom, učiteľom, prípadne notárom tvorili obecnú inteligenciu. Inak tomu nebolo ano vo Svinej. Lekár MUDr. Ladislav Šomogyi patril k lekárom, ktorí sa svojmu povolaniu venovali naplno. O jeho práci sme našli článok od neznámeho autora v Prešovských novinách z 8. septembra 1959, roč.II, č. 37, s. 3. Potvrďuje, že pán doktor Šomogyi bol obľúbeným na celom okolí.

-pkm-

Šarkaniáda

Dňa 21.októbra 2008 sa v našej škole uskutočnil 1. ročník "Šarkaniády". Žiaci prvého stupňa ŠT pod vedením svojich triednych učiteľov (kaštieľ popoludní) sa vybrali pod Vinicu, kde za veľmi priaznivého počasia mohli púšťať šarkanov, ktorých na hodinách výtvarnej výchovy a pracovného vyučovania so svojimi p. učiteľkami vyrobili.

Slniečko krásne svietilo a šarkany všetkých tvarov a krásnych farieb lietali jedna radosť. Asi najväčšou atrakciou na tejto akcii bol pán učiteľ Šalata, ktorý v tento deň zastupoval p. učiteľku Gliganičovú. A keďže na 1. stupni ZŠ sú muži stále veľkou vzácnosťou, žiaci ho oslovovali "pani učiteľka". Už teraz sa tešíme na druhý ročník!

uč. M. Ondiková

Jesenné motívy

Teplé leto odchádza, farebná jeseň prichádza. Lístie padá zo stromov, žiari farbami, na oblohe šantia veselé šarkany. Jablká, hrušky, orechy naplnili košíky, vedrá i mechy.

B. Kundriková, J. Kandrová, 6. A

Šumí lístie na strome v záhrade i pri dome a má veľkú radosť, že vetrik sa s ním pohraje a opustí konáre. Urobí nám starosť?

Kopy listia zhrabeme, potom ho aj spraceme, to však nie je dosť.

Žlté listy, zlaté listy pokryli všetky chodníky i cesty.

L. Nawratová, 6. A

Úspešní bežci

Žiak 8. B triedy Matúš Giňa, ktorý na okresných majstrovstvách v cezpoľnom behu obsadil vynikajúce 6. miesto.

Dňa 24. septembra 2008 sa uskutočnilo v Prešove okresné majstrovstvo v cezpoľnom behu, na ktorom sa zúčastnili aj žiaci a žiačky našej školy.

V kategórii chlapcov bolo klasifikovaných šestnásť základných škôl a naše družstvo v zložení Matúš Giňa a Lukáš Čikala skončilo na 6. mieste. Veľmi dobrý výkon podal Matúš Giňa, keď zo 47 štartujúcich obsadil veľmi pekné 6. miesto.

V kategórii dievčat obsadilo naše družstvo 7. miesto z 11 štartujúcich družstiev. Z jednotlivkyň sa sa najlepšie umiestnila Táňa kandrová na 9. mieste. Viac sa očakávalo od Zuzany Kováčovej (29. miesto) a Márie Polákovovej (30. miesto). Veríme, že v budúcom roku budeme ešte úspešnejší.

uč. Ludovít Zošák

Zlúčenie so škôlkou

Na našej škole nastali zmeny. Základná škola Svinia, ktorá bola samostatným právnym subjektom, sa od 1. júla 2008 integrovala do jedného právneho subjektu spolu s miestnou materskou školou pod názvom Základná škola s materskou školou Svinia, ktorého zriaďovateľom je Obecný úrad Svinia. Preto počnúc týmto školským rokom je názov našej školy zmenený, čo sa už prejavilo i v názve nášho časopisu — Občasník Základnej školy s materskou školou vo Svinej, okr. Prešov. Riaditeľom zlúčeného subjektu bude naďalej Mgr. Richard Jurčíšin, ktorého v septembri 2008 potvrdila v tejto funkcii školská rada, na základe výsledkov výberového konania.

-rr-

Moje prvé dojmy z nového zamestnania .

Keďže som bola oslovená mojim milým kolegom Peťkom, či by som sa nepodelila so svojimi dojmami a zážitkami v mojom novom zamestnaní, ktorým sa od septembra tohto roku stala ZŠ Svinia, tak to rada urobím, aj keď nie som umelec na písanie esejí a

Učiteľka Alžbeta Karolyiová pri svojich žiakoch v rómskej osade v Kojaticiach.

literárnych článkov, pretože skôr ma baví matematika a podobné technické predmety.

V podstate to pre mňa nebola úplne nová škola, pretože som už v marci tohto roku zastupovala p. uč. H u d á k o v ú p o č a s j e j práceneschopnosti, takže som sa s väčšinou žiakov, kolegov a vedením školy mala možnosť zoznámiť už vtedy. Ale čo je pre mňa nové, dostala som svoju vlastnú triedu, 5.C, čo iste každý vie, že sú to všetko rómski žiaci, so svojou špecifickou výchovou, správaním a spôsobmi, pri ktorých

často zostáva človeku „rozum stáť“. Keďže časť mojich žiakov je z Kojatic, a práve títo chodia do školy veľmi nepravidelne a ja som nikdy v obci Kojatice nebola, rozhodli sme sa jedného pekného októbrového dňa vybrať so skupinkou žiakov a s p. učiteľom Krajňákom práve do tejto osady. Na mieste za dedinou, kde žijú Rómovia, som zažila šok....Z podmienok, v akých žijú a v podstate, aké im aj stačia, lebo nič nerobia preto, aby to nejak zmenili. Nemám slov na vyjadrenie pocitov z toho, čo som tam videla. V skratke - Katastrofa 21. storočia.

Keďže učím polovicu svojho úväzku aj v hlavnej budove ZŠ, matematiku žiakov piateho a siedmeho ročníka, tak aj odtiaľ mám veľa nových skúseností a dennodenných zážitkov, keďže som predtým učila na strednej škole a učenie skoro už dospelých stredoškôľakov je predsa len iné ako to súčasné. Musím si zvykať na „hravosť“ piatakov a milé otázky, ktoré ma často zaskočia a bovia. A taktiež na „unikátnu štvoricu“ siedmakov - Pulár, Voľanský, Nemčík, Ivanko Macej, ktorí mi dávajú poriadne zabrať...

Ale akonáhle poobede zavriem dvere na budove školy ,smerom domov, zabudnem na všetko zlé, čo sa v priebehu dňa udialo a čo ma nazlostilo a zostávajú len tie veselé príhody a zážitky, a tak to má byť. Či nie?

Alžbeta Karolyiová
(učiteľka M – Tech. v.)

Pracovné aktivity našich žiakov počas jesenných mesiacov

K neoddeliteľnej súčasť práce našich žiakov počas hodín pracovného vyučovania v jesenných mesiacoch určite patrí úprava a zveľaďovanie okolia našej školy. Žiaci sa skutočne aktívne a zodpovedne zúčastňujú na všetkých určených pracovných aktivitách a s vysokou dávkou pracovitosti a vytrvalosti sa púšťajú do hrabania lístia, zametania celého areálu školy, úpravy krovinatých porastov, ale aj zberania odpadkov a vytrhávania buriny. Spolu s učiteľmi pracovného vyučovania sa snažia využiť každú chvíľku priaznivého počasia, aby mohli pracovať v exteriéri školy. V chladnejších mesiacoch a v nečase sa žiaci venujú rôznym domácim prácam, ktoré by ich mali prakticky pripraviť do života. Veľmi obľúbenou pracovnou činnosťou

Učiteľka Eva Samseliiová na hodine Prác v domácnosti učí šiť. -fpk-

je šitie na šijacom stroji. Pri tejto práci sa žiaci učia trpezlivosti, presnosti a získavajú zručnosť, ktorá sa im v budúcnosti môže veľmi zísť.

p. uč. L. Olejárová

Výchovné okienko Výchova – odmeny a tresty

Každé dieťa je individualitou čiže jedinečnou ľudskou bytosťou. Práve s ohľadom na túto individualitu musíme vyberať aj vhodné odmeny alebo tresty. Je dôležité zdôrazniť, že odmeny sú oveľa účinnejšie ako tresty.

Odmeny v dieťati vyvolávajú príjemné citové stavy, posilňujú záujem a pôsobia na sebarealizáciu. Aj odmeny môžu stratiť svoju účinnosť, keď sú používané nadmerne. Môžu dieťa motivovať iba kvôli získaniu nejakej odmeny, poskytovať pukušenie k podvodu alebo vo zvýšenej miere utvárať zveličenú predstavu dieťaťa o sebe, o svojich schopnostiach.

Tresty majú za úlohu zabrániť opakovaniu nežiaduceho správania. Aj tresty majú svoje nevýhody. Sú založené na strachu, môžu spôsobiť vyháňavé

správania, vyvolať úzkostné stavy, vzbudzovať nedôveru. Trest musí byť zrozumiteľný.

Pri trestaní detí je dôležité dodržiavať tieto zásady:

- 1, dieťaťu sa musia stanoviť presné kritéria, za čo už môže byť potrestané,
  - 2, dieťa musí vedieť, za čo je potrestané,
  - 3, trest musí nasledovať hneď po výskyte nevhodného správania,
  - 4, veľkosť trestu musí zodpovedať miere nevhodného správania,
  - 5, po odpykaní trestu je potrebné prejsť do normálneho kontaktu,
  - 6, nikdy nesmieme karhať, záporne hodnotiť celú osobnosť dieťaťa.
- Aby bol výber odmien a trestov správny, musíme dbať na tieto osobitosti:
- vek dieťaťa,
  - pohlavie dieťaťa,
  - úroveň schopností dieťaťa,

-charakter úloh a povinností, ktoré mu boli dané,

-sebaúcta a sebahodnotenie dieťaťa.

S odmeňovaním a trestaním sa nesmie preháňať. Ak rodičia začnú s príliš silnými odmenami alebo trestami, nemajú potom možnosť ich ďalej stupňovať. Rodičia by nemali zabúdať na dôslednosť. Nedôslednosť vyvoláva v dieťati zmätok a hodnotu slova rodiča znižuje. Keď je dieťa za rovnakú vec raz potrestané a neskôr pochválené, nevie sa rozhodnúť, čo má vlastne robiť, ako sa má správať.

Pokiaľ máme svoje dieťa radi a pokiaľ vieme sebakriticky zhodnotiť, že nie sme vo všetkom a vždy dokonalí a pokiaľ nie sme zaslepení, vieme nielen trestať, ale aj odpúšťať, potom z takých drobných nedôsledností denného života nehrôzi zvláštne nebezpečenstvo.

Základné spôsoby odmeňovania a trestania sú nasledovné:

- 1, poskytovať niečo milého –

- 2, práca za odmenu – práca za trest,
- 3, ocenenie a poníženie,
- 4, pochvaly a výčitky,
- /Sú naozaj deti, ktoré nedostanú pochvalu, ako je rok dlhý, a ktoré sú naopak zahŕňané všetkými možnými negatívnymi výchovnými prostriedkami: nadávaním, telesnými trestami, niekedy aj hrubými posmeškami a ponižovaním./
- 5, sľuby a hrozby.

uč. B. Kuzyšin,
uč. L. Olejárová

V susedných Župčanoch žil, tvoril, zomrel a je pochovaný spisovateľ Jonáš Záborský (1812 – 1876)

Vo vôbec prvom vydaní časopisu Svinariik sme sa mali možnosť oboznámiť so životom významného impresionistického maliara Pavla Szinyei Merseho (1845-1920), ktorý napriek faktu, že ho predstavitelia maďarského umenia zaradujú k najvýznamnejším maliarom krajiny našich južných susedov, narodil sa v neďalekej Chminianskej Novej Vsi a miestom jeho posledného odpočinku je cintorín v Jarovniciach. Ďalšou z radu osobností, ktoré žili v blízkom okolí, je slovenský spisovateľ a katolícky kňaz Jonáš Záborský, ktorý pôsobil v susedných Župčanoch. Je to významná osobnosť slovenských literárnych dejín a preto by mal každý z nás poznať aspoň základné životopisné údaje tohto velikána.

Jonáš Záborský sa narodil 3. februára 1812 v chudobnej zemianskej rodine v obci Zábore neďaleko Martina. Po získaní základného vzdelania študoval na gymnáziu v Necpaloch. Roku 1829 odchádza do Kežmarku, kde sa stáva horlivým členom Slovenskej spoločnosti. Aj keď pôvodne chcel študovať právo, roku 1832 odchádza do Prešova, kde študuje na teologickej akadémii na slávnom Prešovskom kolégiu. Po štúdiách v Prešove v roku 1834 prijíma kaplánsku v Pozdišovciach, v snahe ušetriť peniaze na štúdiá v Nemecku. V roku 1839 nastupuje na jednoročné štúdium do Halle, kde sa zoznámil s Ľudovítom Štúrom. Po návrate sa stáva evanjelickým farárom v Rankovciach, dnes okr. Košice - okolie. Neutešené pomery, rozpory s cirkevníkmi, požiar fary, kostola i školy, ale hlavne stále odkladaná profesúra na teologickej akadémii v Košiciach ho doviedli k rozhodnutiu, že opustí spoločenstvo Evanjelickej cirkvi a stane sa katolíkom. V roku 1842 vstupuje do Košického seminára, po ktorého skončení je 9. novembra 1843 vysvätený za katolíckeho kňaza. Ako kňaz začal pôsobiť na nemeckej kaplánske v Košiciach. 24. februára 1849 večer sa za dramatických okolností stretáva s Ľudovítom Štúrom pred farou v Košiciach. Je to stretnutie, ktoré znamená definitívny rozchod Záborského so Štúrom. Koncom roku 1850 odchádza do Viedne, kde pôsobí ako redaktor Slovenských novín do februára 1853.

Po pôsobení v hlavnom meste krajiny, z rozhodnutia košického biskupa prichádza Záborský 13. marca 1853 do Župčan. Župčany mali vtedy 408 obyvateľov. Skúsenosti a pomery panujúce v Župčanoch sa odrzkdli v jeho dielach „Panslavistický farár“ a v knihe „Dva dni v Chujave“. Záborský písal prózy, pamflety, bájky, historické drámy z dejín Veľkomoravskej ríše, činohry, frašky, veselohry a divadelné hry. V Župčanoch napísal 35 divadelných hier, pričom medzi najznámejšie sa zaradil „Najdúch“. Písanie a literatúra boli pre Záborského únikom z krutej reality, ktorú žil. Jonáš Záborský pôsobil štyridsať rokov na východnom Slovensku, z toho dvadsať rokov v Župčanoch. Od roku 1867 trpel na astmu a v roku 1875 ochorel aj na rakovinu žalúdka. Život bol voči Záborskému tvrdý, možno povedať, že sa mu ušlo málo ľudskej lásky. Vlastní ho nechápali, nepriatelia nenávideli. Po celý život ho sprevádzala bieda, chudoba a nedostatok... Zomrel 23. januára 1876 na župčianskej fare níkym neoplákaný, priateľmi opustený. Vo svojom životopise napísal: „Diela moje budú večnou chlúbou s večnou potupou pre Slovákov. Chlúbou, že tak výtečného mali spisovateľa, potupou, že ho nevedeli oceniť.“

Spracoval uč. Peter Krajňák
podľa publikácie:
História a súčasnosť obce Župčany

Hrob Jonáša Záborského v Župčanoch.

Čo si želajú rómski žiaci na Vianoce?

Zrejme by si mnohí mysleli, že želania týchto detí môžu byť len materiálneho charakteru. Opak je však pravdou. Aj keď spočiatku nevedeli, čo si priať, po chvíli váhania sa pustili s chuťou do písania svojich najtajnejších túžob a želaní. Niektorí kreslili, iní písali, ale všetci sa snažili vyjadriť to, čo majú v najhlbšom vnútri.

Možno o tom nikdy nahlas nerozprávali, a preto ich rodičia a blízki ani netušia, po čom ich deti najviac túžia. Ak si to prečítajú, budú možno veľmi prekvapení, ako málo ich deťom stačí k tomu, aby boli šťastné a spokojné. Výsledky práce detí by sa dali rozdeliť do dvoch kategórií. Prvou kategóriou sú túžby duchovné a tou druhou túžby materiálne.

Z duchovného hľadiska by sa dalo povedať, že u žiakov prevládajú rovnaké hodnoty. Od Ježiška by si želali najmä zdravie, šťastie nielen pre seba, ale aj pre svojich najbližších. Niektorí by si dokonca želali, aby sa ich chorí rodičia vyliečili a boli zdraví ako predtým. Deti nemysleli len na živých blízkych, ale aj na tých, čo už nie sú medzi nimi. Nádherné spomienky na dobrotu a láskavosť nebohého starého otca a túžba po tom, aby ešte žil, zaznela niekoľkokrát. V rodinách, kde sú na dennom poriadku hádky, nezhody a krik, to veľmi intenzívne vnímajú najmä deti. A práve tie si želali, aby prežili tie najšťastnejšie, najveselšie a najpokojnejšie Vianoce bez hádok a kriku. Tiež by si želali, aby si v rodine viac pomáhali a aby im na sebe vzájomne viac záležalo. Jeden chlapec si dokonca tajne želá, aby jeho mamka opäť žila a aby ho naďalej mala rada. Žiaľ, niektoré zo snov detí sú nemožné a nedajú sa ani pri najlepšej vôli splniť.

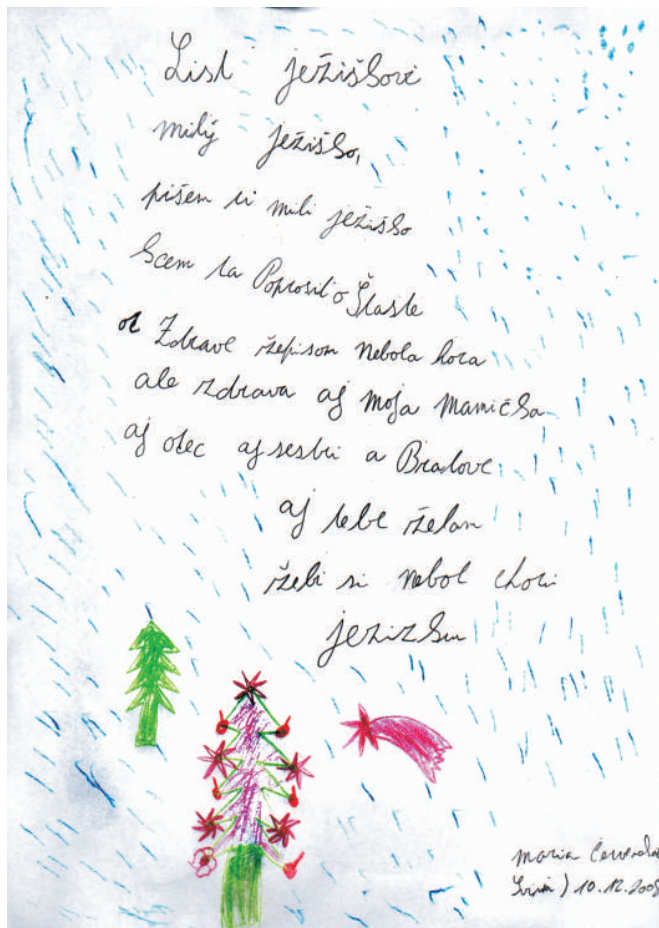
Doslovné želanie jednej zo žiačok ôsmeho ročníka špeciálnej triedy, Márie Červeňáčkovej, znie nasledovne:

„Milý Ježiško, píšem ti, milý Ježiško a chcem ťa poprosiť o šťastie, zdravie, aby som nebola chorá, ale zdravá. Aj moja mamička, aj otec, aj sestry a bratia. Aj tebe želim, aby si nebol chorý, Ježiško...“ (porov dole).

Pokiaľ ide o materiálne veci, ich výskyt je naozaj veľmi pestrý. Deti by chceli od tých najmožnejších vecí a predmetov ako bicykel, kolobežka, lopta, korčule, oblečenie, tenisové loptičky, hodinky, náušnice, knihy cez drahšie darčeky ako retiazky, MP3 prehrávač, mobil až po tie menej reálne veci ako nový dom, či auto.

Cieľom tohto príspevku nebolo nič iné, ako poukázať na to, že aj rómske deti v školskom veku majú úplne prirodzené a prijateľné túžby a priania ako ich nerómski rovesníci.

uč. L. Olejáróvá

Výlet do Košíc

V piatok 20. júna 2008 sa najlepši žiaci zo špeciálnych tried vybrali na spoločný školský výlet do Košíc. Ich kroky najprv viedli do zoologickej záhrady, ktorej návšteva bola pre deti asi najkrajším, možno aj životným zážitkom. Mnohé zvieratá, ktoré dovtedy vidali len v televízii, mohli vidieť po prvýkrát na vlastné oči. V druhej časti pobytu vo východoslovenskej metropole navštívili pamiatky v centre mesta, kde dominovala návšteva Dómu

sv. Alžbety a jeho veže. V takejto výške boli naši žiaci prvýkrát v živote. Nie menej zaujímavou bola pre mladých cestovateľov zo Svinej cesta vlakom. Osviežením v teplom počasí bolo kúpanie v spievajúcej fontáne, nachádzajúcej sa v centre historického jadra. Výlet pre žiakov pripravili učiteľka Katarína Bernátová, Lucia Oľejárová a Peter Krajňák.

-rr-

Perličky zo školskej lavičky...

„Cukor je rafinovaný, pretože sa od neho tlstne.“ „Slivkové knedlíky delíme na - jedlo a kôstky.“

„Sardinkám sa odsekávajú hlavy, aby sa vošli do konzervy.“ „Dedo povedal, že alkohol síce kazí zrak, ale že má radšej okuliare ako smäd.“ „Tri potraviny, bez ktorých človek nemôže žiť, sú raňajky, obed, večera.“ „Experiment je napríklad to, keď mamička niečo uvarí a my hádame, čo to je.“

„Rybie mäso je zdravé, pretože obsahuje veľa fosforu, ktorý je smrteľne jedovatý.“ „Jedlo musíme dojsť, aby ho muchy nerozňasali po ostatných ľuďoch.“ „Včelím medom neplytváme,

pretože sa nevyrába, ale vzniká poctivou prácou.“ „Konzervy nám uchovávajú potraviny, ale len do tej doby, kým sa zkaží. Sú zdravé, pretože obsahujú veľa železa.“ „Alkohol zkracuje život, pretože sa po ňom stále spi.“

„Opilci páchajú pod vplyvom alkoholu i samovraždu a na druhý deň o tom ani nevedia.“

Noví 30-tnici

Okrem jubilea pána riaditeľa a všetkých nás, ktorí sme v posledných mesiacoch oslavovali narodeniny, naša redakcia zvlášť vyslovuje úprimné blahoprianie našim mladším učiteľom. Okrúhlu tridsiatku si totiž v plnej sile pripomenuli učiteľka Mgr. Števo Šalata, Mgr. Gabika Vaľková a Mgr. Irenka Rodanová. Milí kolegovia, želáme Vám veľa zdravia, šťastia, úsmevu na tvári a splnenie všetkých nevyslovených priani.

-rr-

Učiteľka Irenka Rodanová s dcérkou Irenkou a ešte nenarodenou Veronikou.

uč. Štefan Šalata

uč. Gabika Vaľková

O našej škole v rádiu a v televízii

To, že na našej škole je veľa detí z rómskeho prostredia, má za následok skutočnosť, že sa o školu zaujímajú aj médiá. Ešte v jarných mesiacoch bola na návšteve v škole redaktorka Rádia Regina z Košíc, Mgr. Veronika Slaninková, ktorá nahrávala reportáž pre reláciu Stretnutia, ktorá približuje život národnostných menšín. Táto relácia bola potom vysielaná na druhom okruhu Slovenského rozhlasu v stredu večer, 26. marca 2008 o 20.00 hod..

V tom istom období zavítala do špeciálnych tried našej školy televízna kamera z Redakcie národnostného vysielania Slovenskej televízie z Košíc. Režisér a kameraman Ladislav Csiky spolu s technikom Mariánom Smerekom prišli, aby

pre Rusínsky mgzín STV priblížili prácu učiteľov našej školy rusínskeho pôvodu, konkrétne uč. Michala Geletiča, uč. Anny Hudákovej a uč. Petra Krajňáka. Na obrazovke sa objavil aj pán riaditeľ Richard Jurčišin. Pri nahrávaní reportáže sme pánov z televízie pozvali na obed do školskej jedálne a veľmi im chutilo. Okrem školy zavítala kamera do rómskej osady vo Svinej a Kojaticiach. Tento príspevok o škole bol v rámci rusínskeho magazínu premiérovodovysielaný v utorok, 14. októbra 2008 o 16.45 na Dvojke.

-rr-

-fms-

Žiaci špeciálnych tried s kameramanom STV Ladislavom Csikym (marec 2008).

Ahojte opäť! Vás vítam v logopedickom okienku Rozviazané jazyčky

Dnes sa budeme venovať téme DYSLÁLIA Hatlavosť – DYSLÁLIA

Keď dieťa nevie niektorú hlásku vysloviť správne, je hatlavé. Reč je plynulá, nie je prerušovaná prestávkami ako pri zajakavosti, ale výslovnosť niektorej hlásky je chybná. Dieťa niektorú hlásku nemôže vyslovovať preto ju nahrádza inou. Rozoznávame organickú a funkcionálnu hatlavosť. Keď dieťa nemá riadne rečové orgány, nemôže sa naučiť správne hovoriť, bude hatlavé. V tomto prípade príčina hatlavosti je v chybnom orgáne (chybné pery, deformovaný chrup, deformácia jazyka, anomália podnebia, zväčšená nosná mandľa, slabý sluch). Keď dieťa má všetky rečové orgány bezchybné a predsa hatlá, v takomto prípade ide o funkcionálnu hatlavosť (slabá rečová starostlivosť, nedostatočná sluchová pozornosť, maznanie sa s deťmi a skomfovanie slov, nesprávny vzor, nedostatočná celková motorika, izolácia detí, poruchy intelektu, nový návyk pri výmene zubov, dvojjazyčné prostredie,...). Je to vrodená neobratnosť a znížená spôsobilosť rečových ústrojov. Niektoré hlásky majú ľahšiu iné zas ťažšiu výslovnosť. Dieťa, ktoré má od narodenia menej obratné rečové ústroje, naučí sa správne vyslovovať len jednu časť spoluhlások, tie ľahšie. Nenaúčí sa vyslovovať hlásky, pri ktorých je potrebná väčšia obratnosť činnosti rečových ústrojov. Najčastejšie sa stretávame s týmito funkcionálnymi chybami detskej reči:

Chybná výslovnosť hlásky R (rotacizmus), L (lambdacizmus), K (kapacizmus), G (gamacizmus).

Chybná výslovnosť sykaviek (sigmatizmus).

Chybná výslovnosť hlások sa volá dyslália (hatlavosť). V školskej praxi sa najčastejšie stretávame s týmito funkcionálnymi chybami detskej reči:

1. chybná výslovnosť hlásky k, g,
2. chybná výslovnosť hlásky l,
3. chybná výslovnosť hlásky r,
4. chybná výslovnosť hlásky s, c, z, š, č, ž.

Dnes sa budeme zaoberať nápravou reči hlásky k, g, l.

Postup pri náprave hlásky „k, g“ (kapacizmus, gamacizmus)

Pri vyslovení hlásky „k, g“, napr. kabát = tabát, guma = duma.

Postup pri náprave: dieťaťu predriekame slabiku ta, ta, tatata, ktorú opakujeme, pričom o prednú časť jazyka (špachtľou) jemne stláčame dole dozadu. Najprv počujeme tatata, pričom pri ďalšom stlačení sa nám ozve slabika ka-ka-ka, ktorú fixujeme podľa tohto postupu.

- slová: kabát, Kata, kachle, kukučka, kel, kalamár, kamarát, kefa, kýva, koláč, koza, kufoer, jablko, vak, vrak, rok, mrak, lak, ruka, múka, súka, lúka, Vierka, mierka, zemiak, balík, smrek,...

Pokračujeme precvičovaním vo vetách a fixáciou v riekankách a pod.

Kováč pozval kováčku	Kotkodáka sliepka v kúte,	Klobučníčka, klobučník -
S kačkou na tancovačku.	keď je kurča vyľiahnuté:	kládli klobúk na ručník.
Kačka kačká za kachľami,	Kto ho krídlom prikryje,	
Kováč klopká podpätkami.	keď sa v kúte ukryje?	

Po nacvičovaní hlásky „k“ hláska „g“ nerobí žiadne ťažkosti.

Precvičiť ju môžeme taktiež v slovách a vetách, napr. gamba, guma, guľa, gól, glóbus, gajdy, galoše, gate, gorila, gitara, Magda, Gusto, gaštan, gril, gramofón, gauč, agáve, kongres, Kongo, vagón, magnetofón, magnet, magnólia, mahagón, magazín, mágia, figa, mág...

Ignác nosí gumené galoše. Gajdoš gajdoval za groš. Gejza dal gól.

Gánila gorila na tigra,	Gága gunár, gága:
že nad ňou v ping-pongu nevyhral.	Gága-gága-gága!
Tiger vraj býva vždy grambľavý,	Aj ty gágaj, Gusto,
Gorilu ping-pong hrať nebaví.	Aj ty Gregor, skús to!

Postup pri náprave hlásky „l“ (lambdacizmus)

Hláska „l“ býva najčastejšie nahradzovaná hláskou „j, h, v“, alebo sa jednoducho vynecháva. Dost často býva porušená s hláskou „r“. Náprava je ľahká. Pred zrkadlom a vlastným vzorom. Vyzveme dieťa, aby zdvihlo jazyk za horné rezáky pri pootvorených ústach, aby sme dosiahli správne artikulačné postavenie. Ak dieťa nedokáže zdvihnúť jazyk, u tých musíme hrot jazyka pritlačiť (špachtľou) za horné zuby. Prúdiaci vzduch vypustí po oboch stranách jazyka. Keď sme vytvorili hlásku, spájame ju so samohláskami „la, le, li, lo, lu“.

Hláska „l“ môžeme vytvoriť aj tým spôsobom, že prikážeme dieťaťu artikulovať samohlásku „a“ a pomaly zdvíhame špičku jazyka.

Precvičovanie „l“: laba, lata, lampa, labuť, lyko, lyža, lýtko, lysina, loj, lom, loď, lopata, lopta, lúka, luhár, Lujza, Lucia, Lenka, Laura, Laco, lietadlo, lúč, orol, sokol, posol, zlato, blato, dláto, pluh, plot, kopala, ihla, mláka, motala, vľavo, slovo, plachta, Slovák, slávik, pltník, plán, malé, milý, dal, mal, vzal, pral,...

Sokol sedel na plote. Lujza kosila a hrabala. Luhár nemôže luháť. Na blate sa nedá lyžovať.

Lenka láka mačku Lízu:	Lipa, lípeň, labuda,	Jedla Lola kel.
„Nechceš si ta mliečka líznut?“	Lapaj náš mi labu dá,	Každý z neho chcel.
Líza lepšie ako líška,	keď sa za to hanbí,	Zavolala Lola mňa,
malej Lenke hneď sa líška.	oblíže si gamby.	dojedol som ten kel ja.

Držím palce nech sa Vám darí. Nabudúce pokračujeme nápravou hlásky „r“.

Desatoro medziľudských vzťahov

1. Formovať seba samých

Láska nespočíva iba v tom, že milujeme blížnych, ale aj v tom, že samých seba robíme „milovateľnými“, že sme láskaví, čím umožňujeme blížnemu, aby nás ľahšie miloval. Teda treba sa vyhýbať tomu, aby sme neboli „hranatí“, kyslí a nepretláčali priveľmi do popredia svoje „ja“.

2. Nehovoriť vždy o svojich právach

Myslime trochu aj na svoje povinnosti. Často staviame do popredia svoje požiadavky: „Keby mi šiel v ústrety“, „keby ma zavolať“, „keby sa správal tak a tak“. Myslime na to, aby sme konali svoje povinnosti, a tak pomôžeme iným, aby aj oni plnili svoje.

3. Na utrpené urážky nehľadieť zväčšovacím sklom

Tým, že si urážku zoberieme priveľmi k srdcu, stáva sa z nej svetový problém, malá nezdvorilosť sa stáva veľkou urážkou nášho „Veličenstva“. Nože, prížmúrme oko! Sú to maličkosti. Aj my to niekedy preženieme. Zahasme iskru prv, než spôsobí požiar.

4. Nereagovať hnevom

Ak sa nás aj niečo dotkne, nesprávajme sa podráždene, ovládajme sa! Sebaovládanie nie je slabosť, ale veľká sila. Pokojná vyrovnanosť je cnosť silných. Kto sa za urážku odpláca urážkou, dopúšťa sa tej istej chyby, ako ten, kto ho urazil.

5. Mať zmysel pre humor

Povedať vo chvíli napätia pár žartovných slov, neraz znamená zachrániť situáciu a navodiť pokojné ovzdušie, ktoré spríjemňuje vzťahy s inými. Niekedy stačí slovo či úsmev, ktorý ako slnečný lúč na zamračenom nebi rozoženie mraky a navráti jasnú oblohu.

6. Prijat' iných takých, akí sú

V hudobnom nástroji každá struna vydáva svoj vlastný

tón a až keď znejú spolu, vnímame krásu hudby. Rozličnosť je dar. Má nás privádzať k spolupráci, nie ku konfliktom. Sme rozdielni, nie však protivníci. Teda s úctou a rešpektom prijímajme, sú inakší než my. Rozmanitosť prináša vzájomné obohatenie.

7. Naučiť sa prijať seba samých

Aby sme vedeli prijať iných, musíme sa naučiť prijímať aj seba samých. Kto nevie brať seba samého takého, aký je, upadá do komplexov. Neporovnávajme sa s inými hovoriac: „ten je lepší, úspešnejší, viac si ho vážia ako mňa...“ Vzbudzuje to v nás pocit menejcennosti alebo hlúpu pýchu. Na strome sú užitočné konáre ako aj plody.

8. Nepovažovať sa za odborníkov vo všetkých oblastiach

Pamätajme si, že Pán Boh nedal inteligenciu len nám. Preto si dávajme pozor a pri rozhovoroch sa vyhýbajme povýšeneckým spôsobom, nepoučujme všetkých o všetkom. Buďme vždy pokorní. Veľký Sokrates hovorieval: „Viem, že nič neviem.“

9. Byť k iným úprimný

Vyjadrovať to, čo naozaj cítime: „Čo v srdci, to na jazyku.“ Byť úprimnými, ale bez toho, aby sme všade vnášali hádky a nedorozumenia. Vedieť úprimnosť zaodiť láskou, úctou, pokorou, diskretnosťou. Vedieť povedať, čo si myslíme, vo vhodnej chvíli a vhodnými slovami.

10. Byť trpezlivý

Iba s trpezlivosťou sa nám podarí niečo dosiahnuť. Trpezlivosť je cnosť múdrych a silných. Je nevyhnutne potrebná aj vo vzťahoch s ľuďmi, pretože nikto nie je dokonalý. Blížnych si môžeme získať len trpezlivosťou. / Podľa M. Grassiho z Diakonie/

-pr-

Práce v obci

Počas väčšiny roka 2008 sme v našej obci vidali ťažké mechanizmy a stavebníkov, ktorí etapovite lemovali jednotlivé ulice. Celá obec bola rozkopaná, miestami bolo nutné vykopať vyše trojmetrové výkopy, do ktorých

boli kladené potrubia. Čo sa v obci počas roka dialo a v tomto období finišuje, nám prezradila starostka obce Agnesa Uličná: „Od marca 2008 prebieha v obci výstavba vodovodu a pokračuje sa vo výstavbe kanalizácie. Kolaudácia vodovodu sa plánuje v posledných dňoch mesiaca decembra. Vodovod je financovaný z fondov

Európskej únie, kanalizácia je dotovaná kambinovane z vlastných zdrojov a Enviromentálneho fondu pri Ministerstve životného prostredia. Treba len veriť, že Svínia aj okolité obce, ktoré doposiaľ nemali základné inžinierske siete čoskoro dokončia práce základnej občianskej vybavenosti, čím sa

podstatne zlepši život obyvateľov šarišských obcí. Máme tiež nádej, že po týchto investíciách budú v našich obciach peniaze smerovať do rozvoja športu, kultúry, krajinárskych a enviromentálnych projektov. Tak ako tomu je vo vyspelých európskych krajinách.

Text a foto: pkm

Pracuje sa aj v zime, ktorá je „na blate“...

december 2008

Najlepšia slovenská učiteľka je zo Širokého

Má 31 rokov a od malička chcela byť učiteľkou. Prešovčanke Adriane Kočerhovej sa tento sen splnil, dnes nielenže učí, ale získala aj cenu Zlatý Amos. Stala sa tak učiteľkou roka na Slovensku.

Kým viacerí absolventi pedagogických smerov hľadajú uplatnenie inde, Adriana Kočerhová začala hneď po škole učiť. „Dostala som sa na základnú školu do Hrabkova. Ani som nevedela, kde to je. Bola som tam rok na zastupovanie, potom som prešla do Širokého.“ Na Základnej škole v Širokom učí už sedem rokov a práve túto školu reprezentovala aj na súťaži Zlatý Amos.

Adriane Kočerhovej do súťaže Zlatý Amos prihlásila jej trieda. Najprv žiaci museli zozbierať 50 podpisov na jej podporu, napísať príbeh o najučiteľke a jej charakteristiku. Porota z toho vybrala 16 adeptov. Absolvovali sústredenie na Čingove, natáčali videovizitky, pripravovali program s deťmi na semifinále. Finálový galavečer sa konal v Štátnom divadle v Košiciach. „Celý mesiac som sa bála, že to bude trapas, ale samotné finále bolo v pohode, všetka tréma opadla. A deti mali radosť, že si spravili výlet do Košíc.“ Finále najlepšie zvládla Adriana, pretože vystúpenie jej detí bolo voľné a prirodzené.

Výsledky súťaže o najlepšieho učiteľa priniesli viaceré médiá. Adriana sa stala populárnou. Minimálne v Širokom, kde učí. „Jedna pani mi po tom, čo ma videla v telke, povedala, že som ' hvizda Širokého'. Tak to sa mi splnil celoživotný sen,“ smeje sa najlepšia učiteľka Slovenska. Sama sa vraj pri svojej profesii drží toho, aby nebola taká, ako učiteľia, ktorých nemala rada.

Kto poznal Adriane od malička, myslel by si, že sa skôr než okolo katedry bude motať okolo divadla. V tomto prostredí sa totiž vďaka rodičom pohybuje od mala. „Divadlo mám rada, ale ako koníček. Chodím na všetko, čo sa dá. Nikdy som nechcela byť herečkou, viac ma láka to zákulisie.“

S prácou je A. Kočerhová spokojná, no vie si predstaviť, že by robila aj niečo iné. Napríklad hovorkyňu. Bavi ju aj bulvár, ale redaktorkou byť nechce. Základ je však byť medzi ľuďmi: „nemohla by som robiť v nejakom archíve. Alebo v kancelárii pri počítači. Bavi ma to tam, kde sú ľudia.“

Denník Korzár 16.5.2008 kráteno

Kapustnica

1kg kyslej kapusty, 1 veľká cibuľa, 500g bravčového pliecka, 250g údeného mäsa, 2 bravčové klobásy, 2 hrste sušených húb, 4 sušené slivky, 2 zemiaky, soľ, čierne korenie celé aj mleté, mletá červená paprika, smotana;

Na masť podusíme cibuľu, pridáme na kocky pokrájané mäso (aj údené), namočené huby, ochutíme soľou, korením a paprikou, a dusíme do polomäčka. Pridáme pokrájanú klobásu, kapustu, slivky, podľa potreby vodu a postrúhané zemiaky. Uvaríme do mäčka, na tanieri dochutíme smotanou.

Pupáky s plnkou

500g hladkej múky, 200ml mlieka, 20g kvasníc, sušené slivky (vopred uvarené vo vode s trochou škorice), mak, práškový cukor;

Do vlažného mlieka dáme trochu múky, cukru a kvasníc. Po nakysnutí pridáme múku a vypracujeme cesto a necháme kysnúť. Potom rozvaľkáme, pokrájame na menšie štvorčeky a zabalíme do nich vykôstkovanú sušenú slivku. Kladieme na vymastený plech ďalej od seba. Pred podávaním ich sparíme vriacim mliekom, v ktorom sme rozpustili med, a posypeme makom zmiešaným s cukrom.

Vianočné trubičky

100g práškového cukru, 3PL rozpusteného masla, 1 vanilkový cukor, 1 vajce, 350g hladkej múky, 700ml mlieka; Cukor, maslo a vajce vymiešame, pridáme múku a mlieko, a necháme 1 hodinu odstáť a pečieme obličky vo forme a hneď po vybratí natočíme na varechu.

Voňavý zákusok

cesto: 150g Hery, 150g práškového cukru, 2 vajcia, 300g hladkej múky, ½ prášku do pečiva; plnka: 200g masla, 150g práškového cukru, 50g kaka, 100g kandizovaného ovocia, 100g hrozienok, 200g orechov, 4PL rumu, 4PL džemu; čokoládová poleva;

Vymiešame cesto a upečieme na plechu vyloženom papierom na pečenie. Po dlžke odkrojíme z cesta 1/3 a zvyšok rozmrvieme do plnky. Maslo vymiešame s cukrom, kakaom, džemom a rumom, pridáme rozmrvené cesto, hrozienka, posekané kandizované ovocie a orechy, a spojíme do jednej hmoty. Odložený plát cesta potrieme džemom, uložíme naň plnku a mokrymi rukami vyformujeme do oblúka. Polejeme čokoládovou polevou a odložíme do chladu.

Spracované podľa: www.guga.webgarden.cz

**NAVŠTÍVTE WEBOVÚ
STRÁNKU ŠKOLY:**

WWW.ZSSVINIA.EDUPAGE.ORG

INFORMÁCIE O TEJTO STRÁNKE VÁM PODÁ
PANI ZÁSTUPKYŇA Mgr. MARTINA BORTLOVÁ

